

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра захист рослин

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
(вибіркової навчальної дисципліни)**

ХВОРОБИ, ШКІДНИКИ ТА ЗАХИСТ ЇСТІВНИХ ГРИБІВ

освітньо-професійна програма   Захист і карантин рослин

спеціальність   202 Захист і карантин рослин

галузь знань   20 Аграрні науки та продовольство

освітній ступінь   бакалавр

Розробник : Олег ГОРБ, професор кафедри захист рослин, к.с.-г.н., доцент

Гарант: Ганна ПОСПЄЛОВА , к.с.-г.н., доцент

Полтава
2022 р.

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Профілактика карантинних об'єктів
Назва структурного підрозділу	Кафедра захист рослин
Контактні дані розробників, які залучені до викладання	<i>Викладач:</i> Горб Олег, канд.с.-г.наук, доцент <i>Контакти:</i> e-mail: gorb@pdaa.edu.ua тел. : +38 (067) 4091242 сторінка викладача https://www.pdaa.edu.ua/people/gorb-oleg-oleksandrovysh
Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський) рівень
Спеціальність	202 Захист і карантин рослин
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік дисциплін, які передують її вивченню відповідно до структурно-логічної схеми освітньо-професійної програми ботаніка; загальна ентомологія; загальна фітопатологія; агрохімія.

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: ознайомитися з основними методами діагностики та обліку хвороб і шкідників їстівних грибів. Вивчити їх еколого-біологічні особливості, які сприятимуть вчасній діагностиці хвороб та шкідників культивованих грибів та проведенню захисних заходів.

Основні завдання навчальної дисципліни: визначення шкідливих організмів, проведення обстежень різних культур їстівних грибів; знаходження місць концентрації шкідників за частковими ознаками пошкодження їстівних грибів, характеру заселення культури їстівних грибів при високій і слабкій чисельності шкідливих організмів, вивчення ситуації, при яких планується застосування різних методів і заходів захисту їстівних грибів від пошкоджень шкідниками, та особливості регулювання їх чисельності у закритому ґрунті.

Компетентності:

Загальні:

ЗК 2. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях..

ЗК 7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями та пошуку.

Фахові:

ФК 1. Здатність проводити фітосанітарну діагностику хвороб рослин, комах, кліщів, нематод, гризунів та бур'янів за новітніми принципами і методами.

ФК 5. Здатність розробляти і застосовувати технології захисту рослин на об'єктах сільськогосподарського та іншого призначення.

Програмні результати навчання:

ПРН 6. Коректно використовувати доцільні методи спостереження, опису, ідентифікації, класифікації, культивування об'єктів агробіоценозів та підтримання їх стабільності для збереження природного різноманіття.

ПРН 18. Ефективно застосовувати екологічно безпечні технології вирощування рослин.

Програма початкової дисципліни:

Тема 1. Вступ. Роль і значення захисту їстівних грибів від шкідників.

Тема 2. Будова, біологія та поширення їстівних грибів у біоценозах.

Тема 3. Особливості вирощування їстівних грибів у закритому ґрунті.

Тема 4. Еколого-біологічні особливості та видовий склад збудників хвороб їстівних грибів.

Тема 5. Еколого-біологічні особливості та видовий склад паразитичних нематод їстівних грибів.

Тема 6. Еколого-біологічні особливості шкідників їстівних грибів, та особливості регулювання їх чисельності у закритому ґрунті.

Структура курсу

Назви тем	Кількість годин			
	усього	у тому числі		
		л	лаб. з.	с.р.
Тема 1. Тема 1. Вступ. Роль і значення захисту їстівних грибів від шкідників.	18	2	4	13
Тема 2. Будова, біологія та поширення їстівних грибів у біоценозах.	18	2	4	13
Тема 3. Особливості вирощування їстівних грибів у закритому ґрунті.		2	4	
Тема 4. Еколого-біологічні особливості та видовий склад збудників хвороб їстівних грибів.	18	2	4	13

Тема 5. Еколого-біологічні особливості та видовий склад паразитичних нематод їстівних грибів.	18	4	4	14
Тема 6. Еколого-біологічні особливості шкідників їстівних грибів, та особливості регулювання їх чисельності у закритому ґрунті.	18	4	4	14
Усього годин	120	16	24	80

Оцінювання результатів навчання

Форми контролю результатів навчання

Програмні результати навчання	Форма оцінювання				Разом
	Опитування	Виконання завдань лабораторної роботи	Контроль на робота	Виконання завдань самостійної роботи	
РН 11	8	16	6	20	50
РН 18	8	16	6	20	50
Разом	16	32	12	40	100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

- опитування (0–5 балів);
- контрольна робота (0–5 балів);
- виконання лабораторних робіт та їх захист (0–5 бали);
- виконання завдань самостійної роботи (0–5 бали);

Форма проведення підсумкового контролю згідно з робочим та навчальним планом – залік

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Види навчальної роботи здобувачів вищої освіти				Разом по темі
	Виконання лабораторних робіт та їх захист	Виконання завдань самостійної роботи	Контрольна робота	Опитування	
Тема 1. Тема 1. Вступ. Роль і значення захисту їстівних грибів від шкідників.					

Тема 2 Будова, біологія та поширення їстівних грибів у біоценозах.	5	5	5	5	20
Тема 3 Особливості вирощування їстівних грибів у закритому ґрунті.	5	5		5	20
Тема 4. Еколого-біологічні особливості та видовий склад збудників хвороб їстівних грибів.	5	5		5	20
Тема 5. . Еколого-біологічні особливості та видовий склад паразитичних нематод їстівних грибів.	5	5		5	20
Тема 6. Еколого-біологічні особливості шкідників їстівних грибів, та особливості регулювання їх чисельності у закритому ґрунті.	5	5		5	
РАЗОМ:	25	25	25	25	100

Критерії оцінювання опитування:

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Високий	5	Здобувач надав повну, аргументовану відповідь на запитання (не менше 90% потрібної інформації), пояснив механізми і процеси, що вивчаються.
Достатній	4	Здобувач надав достатньо повну відповідь на запитання (не менше 75% потрібної інформації), або повну відповідь з незначними неточностями, але не пояснив механізми і процеси, що вивчаються.
Задовільний	3	Здобувач надав неповну відповідь на запитання (не менше 60% потрібної інформації, незначні помилки); не пояснив механізми і процеси, що вивчаються.

Низький	2	Здобувачем надано коротку відповідь на запитання із суттєвими помилками (менше 30% потрібної інформації) або ж відповідь відсутня.

Критерії оцінювання виконання контрольної роботи:

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання
Високий	5	Здобувачем надана повна відповідь (не менше 90% необхідної інформації).
Достатній	4	Здобувачем надана достатньо повна відповідь (не менше 75% необхідної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями.
Задовільний	3	Здобувачем надана неповна відповідь (не менше 60% необхідної інформації), допущені помилки.
Низький	2	Здобувачем надана коротка відповідь із суттєвими помилками (менше 30% необхідної інформації) або відповіді відсутні.

Критерії оцінювання виконання лабораторних робіт та їх захист:

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
Високий	5	Здобувач надав повну, аргументовану відповідь (не менше 90% потрібної інформації), виконав всі завдання лабораторної роботи, пояснив механізми і процеси, що вивчаються; захистив роботу.
Достатній	4	Здобувач надав достатньо повну відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повну відповідь з незначними неточностями виконав всі завдання лабораторної роботи, але не пояснив механізми і процеси, що вивчаються; захистив роботу.
Задовільний	3	Здобувач надав неповну відповідь (не менше 60% потрібної інформації, незначні помилки); виконав не всі завдання лабораторної роботи, не пояснив механізми і процеси, що вивчаються, не зміг захистити лабораторну роботу.
Низький	2	Здобувачем надано коротку відповідь із суттєвими помилками (менше 30% потрібної інформації); завдання лабораторної роботи не виконав, роботу не захистив.

Критерії оцінювання виконання завдань самостійної роботи:

Рівні навчальних досягнень	Бали	Критерії оцінювання
Високий	5	Здобувач засвоїв теоретичний матеріал, винесений на самостійну роботу; виконані усі завдання; застосування для оформлення самостійної роботи не тільки рекомендованої, а й додаткової літератури та творчого підходу; вільне володіння понятійним апаратом; оформлення результатів самостійної роботи логічне та послідовне.
Достатній	4	Здобувач не повністю засвоїв тему для самостійного опрацювання; не досконало володіє основними поняттями та положеннями навчальної дисципліни, невпевнено орієнтується в рекомендованій літературі; відсутнє виконання певних завдань.
Задовільний	3	Здобувач не опанував навчальний матеріал з відповідно теми, який винесений на самостійне опрацювання, не знає основних понять і термінів наукової дисципліни; відсутнє наукове мислення; наявне виконання лише 1-2 завдань.
Низький	2	Завдання самостійної роботи не виконані або виконані неправильно.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	для заліку
90 – 100	A	зараховано
82-89	B	
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	
35-59	FX	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Трудомісткість:

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4.

Форма семестрового контролю – залік.

Політика навчальної дисципліни

Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в он-лайн формі за погодженням із деканом факультету). Лабораторні завдання, завдання зі самостійної роботи, які здаються з порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (20 %). Перескладання поточного та підсумкового контролю відбуваються за наявності поважних причин з дозволу директорату. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання тем відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний). Списування під час контрольних робіт заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів) . Реферати повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу

Академічна доброчесність
<https://www.pdau.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>

ПДАУ:

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Презентації, відеоролики.

Рекомендовані джерела інформації:

Основні

1. Закон України «Про карантин рослин». – К., - Верховна Рада України, від 30.06.1993 № 3348 – Х11.
2. Мовчан О.М. Карантинні шкідливі організми. Частина 1. Карантинні шкідники /О.М.Мовчан.- К. : Світ, 2002. – 288 с. Іл. 40с.
3. Карантинні шкідливі організми. Частина 2. Карантинні хвороби: Підручник / О.О. Сикало, О.М. Мовчан, І.Д.Устінов (за ред. О.О. Сикало). – К:Колобіг, 2005. – 412 с. Іл. 20 с.
4. Карантинні хвороби рослин: Підручник /В.М. Родігін, Ф.Н. Марютін, І.Д. Устінов, та ін. / Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва. – Харків. 2002. – 360 с.
5. Рекомендації щодо захисту плодкових культур від каліфорнійської щитівки /О.М.Мовчан, І.Д.Устінов, О.А.Корнієнко О.А. та ін.– К.: Світ, 2001. – 15с.
6. Устінов І.Д. Карантин рослин: карантинні шкідники% Посібник / І.Д.Устінов, Ж.Д.Мовчан, Ж.Д.Кудіна // – К.: ІРІС, 1995, ч. 1. – 41бс.
7. Обзор распространения карантинных организмов в Украине на 1 января 2001 г. // Мин. АПК Украины, Главная Госинспекция по карантину растений. – К.: 2001. – 119 с.
8. ДСТУ 4180 – 2003 Карантин рослин: Методи мікологічної експертизи підкарантинних матеріалів // Розробники О.Мовчан, В.Омелюта, І.Устінов та ін. – К., Наказ:2003-05.16.№85.
9. Євтушенко М.Д. Термінологічний словник-довідник з ентомології, фітопатології, фітофармакології /М.Д.Євтушенко, Ф.М.Марютін. – Харків: ХДАУ, 1998. – 201 с.
10. Руководство по досмотру и экспертизе растительных и других подкарантинных материалов / под ред. А.А. Варшаловича, М.Г.Шамонина. – М.: Колос, 1972. – С. 207-379.

Допоміжні

1. Родігін В.М., Марютін Ф.М. та інші Карантинні хвороби рослин. Харків, 2002.- 360 с.

2. Верещагин Л.Н. Атлас травянистых растений. – К.: Юнивест Маркетинг, 2002. – 384 с.
3. Фисюнов А.В. Сорные растения – М.: Колос, 1984 – 320 с.
4. Верещагин Л.И. Атлас сорных, лекарственных и медоносных растений - К.: Юнивест маркетинг, 2002. – 380с.
5. Перелік пестицидів і агрохімікатів, дозволених до використання в Україні/ Петрунук В.Л., Лагуточкіна Г.О., Іванов Д.В. і ін.; За ред . В.Л. Петрунека - К.: Юнівест маркетинг, 2005. – С. 102 -120.
6. Пересыпкин В.Ф. Сельскохозяйственная фитопатология. – 4-е изд., перераб. - М.: Агропромиздат, 1989. - 480 с.
7. Пересыпкин В.Ф. Атлас болезней полевых культур. – 2-е изд., испр. и доп. – К.: Урожай, 1987. – 144 с.
8. Чураев И.В. Американская белая бабочка. М.: Сельхозиздат, 1962. – 102 с.
9. Вредители сельскохозяйственных культур и лесных насаждений: в 3-х т./ под общ. Ред. В.П. Васильева.– К.: Урожай, 1988.
10. Журнали «Захист і карантин рослин».

Інформаційні ресурси мережі Інтернет

1. <http://www.propozitsiya.com/?page=149&itemid=110&number=4>
2. http://uk.wikipedia.org/wiki/Картопляна_міль.
3. https://www.youtube.com/watch?v=6mK_uzNqgfU
4. <https://www.youtube.com/watch?v=5oUYLIsEx2I>
5. http://www.karantin.te.ua/userfiles/file/zahidn_kvi_trups.pdf

